

(i) Printed Pages : 4

Roll No. 22/5/2008

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

4	5	1	0	3
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	3
---	---	---	---

B.Ed. 4th Semester

(2056)

INCLUSIVE SCHOOL (In all Mediums)

Paper : F - 4.3 (Same for USOL Candidates of 4th Sem.)

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :- Attempt one question each from Units I, II, III, IV. All questions carry equal marks. Unit V is compulsory.

UNIT-I

1. Develop historical perspectives on education of children with diverse needs. 8
2. Differentiate between Special education, Integrated education and Inclusive education. 8

UNIT-II

3. Classify and explain CWDN in detail. 8
4. Define dyscalculia. How will you identify children with dyslexia? Develop an educational programme for children with dyslexia. 2,3,3

UNIT-III

5. Write a note on the innovations and strategies involved in promoting Inclusive Education. 8
6. Discuss the role of stakeholders in promoting inclusive education. 8

UNIT-IV

7. Illustrate the role of Rehabilitation Council of India in inclusive education. 8
8. Explain Inclusive education as enshrined in RTE Act 2010. 8

UNIT-V

9. Write short notes on :
 - (a) Illustrate barriers to inclusive education
 - (b) Educational programme for CWVI
 - (c) Computer Accessibility in inclusive education
 - (d) UNCRPD 2006. 2×4

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I, II, III और IV प्रत्येक में से एक प्रश्न हल करें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं। यूनिट V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. विविध आवश्यकताओं वाले बच्चों की शिक्षा पर ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य विकसित करें। 8
2. विशेष शिक्षा, एकीकृत शिक्षा और समावेशी शिक्षा में अंतर स्पष्ट करें। 8

यूनिट-II

3. CWDN का वर्गीकरण करें और विस्तार से व्याख्या करें। 8
4. डिसकैलकुलिया को परिभाषित करें। डिस्लेक्सिया से ग्रस्त बच्चों की पहचान आप कैसे करेंगे? डिस्लेक्सिया से ग्रस्त बच्चों के लिए एक शैक्षिक कार्यक्रम व्यक्त करें। 2,3,3

यूनिट-III

5. समावेशी शिक्षा को बढ़ावा देने में शामिल नवाचारों और रणनीतियों पर एक टिप्पणी लिखिए। 8
6. समावेशी शिक्षा को बढ़ावा देने में हितधारकों की भूमिका पर चर्चा कीजिए। 8

यूनिट-IV

7. समावेशी शिक्षा में भारतीय पुनर्वास परिषद की भूमिका का उदाहरण दीजिए। 8
8. आरटीई अधिनियम 2010 में निहित समावेशी शिक्षा की व्याख्या कीजिए। 8

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए:
 - (a) समावेशी शिक्षा में बाधाओं का उदाहरण दीजिए
 - (b) CWVI के लिए शैक्षिक कार्यक्रम
 - (c) समावेशी शिक्षा में कंप्यूटर की उपलब्धता
 - (d) UNCRPD 2006 2×4

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- ਯੂਨਿਟ I, II, III, IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਵਿਭਿੰਨ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ। 8
2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ, ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-II

3. CWDN ਨੂੰ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 8
4. ਡਿਸਕੈਲਕੂਲੀਆ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਡਿਸਲੈਕਸੀਆ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ ? ਡਿਸਲੈਕਸੀਆ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ। 2,3,3

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਵੀਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 8
6. ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤਦਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ। 8
8. RTE ACT 2010 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 - (a) ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ
 - (b) CWVI ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
 - (c) ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ
 - (d) UNCRPD 20062×4